

ΚΕΙΜΕΝΟ

Τέτοια συμπύκνωση πεθυμιάς και νοσταλγίας νιώθεις αναπνέοντας τον αγέρα τούτο του Ήτον¹. Όλοι σχεδόν οι αρχηγοί του εγγλέζικου έθνους τους τελευταίους αιώνες πέρασαν εδώ μέσα, στους τοίχους τούτους και τις πρασινάδες, την παιδική κι εφηβική τους ηλικία, και τούτες οι κλειστές αυλές κι οι τριζοκοπούσες παμπάλαιες σκάλες και το γιασεμί τούτο που ανθίζει στις δοξαρωτές πόρτες θά 'μειναν σε όλη τους τη ζωή η μεγάλη τους αγιάτρευτη νοσταλγία. [...]

Νιώθεις πως εδώ, στη μικρή τούτη φημισμένη πολιτεία όπου αναθρέφεται η εγγλέζικη αριστοκρατία, το ελληνικό πνέμα, φωτεινό, τολμηρό κι ισορροπημένο, συνεχίζει εξόριστο στην υπερβόρεια ομίχλη το εξαισιο έργο του.

Περνώ ένα μικρό γιοφυράκι ποταμού, φτάνω στον ανοιχτό χώρο, όπου οι μεγάλοι μαθητές με τα ουρανιά και τ' άσπρα κασκέτα, παίζουν γκολφ. Ωραιά λιγνά κορμιά, χάρη και δύναμη, πειθαρχημένη ορμή, χαρά στο μάτι να βλέπει και στο νου να συλλογιέται πως με την άσκηση τα κορμιά τούτα γίνονται καλοί αγωγοί για να περνάει το πνέμα.

Κάποτε ένας Ανατολίτης σοφός είδε μερικούς σκοινοβάτες να **πραγματοποιούν** με τα κορμιά τους τις πιο επικίντνες τόλμες· και ξέσπασε στα κλάματα. «Γιατί κλαις;» τον ρώτησαν. «Γιατί συλλογιέμαι» αποκρίθηκε ο σοφός «πως αν, όπως γυμνάζουμε έτσι τα σώματά μας, γυμνάζαμε και την ψυχή μας, τι θάματα θα μπορούσαμε να κάμουμε!»

Εδώ όμως, στο Ήτον, ο θεατής δεν μπορεί να ξεσπάει σε κλάματα. Γιατί μήτε καταπληχτικούς σκοινοβατικούς άθλους θα δει, μήτε κι η ψυχή μένει, μέσα σε τέτοια **ευλύγιστα** κορμιά, **ακαλλιέργητη**. Υπάρχει μέτρο, ισορροπία, παράλληλη καλλιέργεια σάρκας και νου σε ανθρώπινη κλίμακα. Ελληνική αρμονία.

Τα σπορτ κι οι κλασικές σπουδές είναι στο Ήτον οι δυο παράλληλοι αδερφωμένοι δρόμοι της αγωγής. Όχι όμως σπορτ ατομικά -ακόντιο, πήδημα, δίσκος- παρά σπορτ ομαδικά: λεμβοδρομίες, κρίκετ, τένις, φουτμπόλ.

Τα ομαδικά παιχνίδια υπηρετούν μεγάλο ηθικό σκοπό: σε συνηθίζουν να υποτάξεις την ατομικότητά σου σε μια γενική ενέργεια. Να μη νιώθεις πως είσαι άτομο ανεξάρτητο, παρά μέλος μιας ομάδας. Να υπερασπίζεσαι όχι μονάχα την ατομική σου τιμή παρά ολόκληρη την τιμή της ομάδας όπου ανήκεις: σχολή, Πανεπιστήμιο, πόλη, έθνος. Έτσι, από σκαλοπάτι σε σκαλοπάτι, το παιχνίδι μπορεί να σε ανεβάσει στις πιο αψηλές κι **αφιλόκερδες** κορυφές της ενέργειας. [...]

Στα σπορτ δε γυμνάζεις το σώμα σου μονάχα· **γυμνάζεις**, πάνω απ' όλα, την ψυχή σου. «Στα τεραίν του Ήτον, είπε πολύ σωστά ο Ουέλιγκτον², κερδήθηκε η μάχη του Βατερλό.»

(*Νίκος Καζαντζάκης, Ταξιδεύοντας - Αγγλία, Αθήνα 1962*)

1. Ήτον: Φημισμένο Κολέγιο της Μεγάλης Βρετανίας.

2. Ουέλιγκτον: Άγγλος στρατηγός ο οποίος έμεινε γνωστός για τη νίκη του επί του Ναπολέοντα στη μάχη του Βατερλό.

ΘΕΜΑΤΑ

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (70-90 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Σε μια παράγραφο 70-80 λέξεων να διατυπώσετε την άποψή σας για το περιεχόμενο του πιο κάτω αποσπάσματος: «Στα σπορτ δε γυμνάζεις το σώμα σου μονάχα· γυμνάζεις, πάνω απ' όλα, την ψυχή σου. Έστα τεραίν του Ήτον, είπε πολύ σωστά ο Ουέλιγκτον, κερδήθηκε η μάχη του Βατερλό.»

Μονάδες 10

B2. Να επισημάνετε τα δομικά στοιχεία της έβδομης παραγράφου («Τα ομαδικά παιχνίδια ... κορυφές της ενέργειας»).

Μονάδες 5

B3. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις πιο κάτω λέξεις του κειμένου: πραγματοποιούν, ευλύγιστα, ακαλλιέργητη, αφιλόκερδες, γυμνάζεις.

Μονάδες 5

B4. αριστοκρατία, σκοινοβατικούς, ισορροπία, λεμβοδρομίες, συνηθίζουν: Από το δεύτερο συνθετικό των πιο πάνω λέξεων να σχηματίσετε μια νέα σύνθετη λέξη.

Μονάδες 5

Γ. Στα πυκνοκατοικημένα αστικά κέντρα μειώνονται σταδιακά οι χώροι ομαδικής ψυχαγωγίας και άθλησης. Στο πολιτιστικό κέντρο του δήμου σας καλείστε, ως εκπρόσωπος των μαθητών και χρήστης

αυτών των χώρων, να επισημάνετε σε μια ομιλία σας 500-600 λέξεων τη σημασία του ομαδικού παιχνιδιού στην ψυχική και σωματική διαμόρφωση και στη μελλοντική κοινωνικοποίηση των εφήβων.

Μονάδες 50

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A.

Ο Νίκος Καζαντζάκης στοχάζεται για το παιδαγωγικό ιδανικό με αφορμή την επίσκεψή του στο ιστορικό κολλέγιο του Ήτον που έχει διαπαιδαγωγήσει τις ηγετικές προσωπικότητες της Βρετανίας. Θεωρεί ότι στο συγκεκριμένο ίδρυμα έχει ενοφθαλμιστεί το ελληνικό ιδανικό, καθώς οι σπουδαστές καλλιεργούνται ισόρροπα στο πνεύμα και στο σώμα επιδιώκοντας το μέτρο και την αρμονία. Η εξάσκηση μάλιστα του σώματος επιδιώκεται μέσα από ομαδικά αθλήματα, διότι το άτομο μαθαίνει να συνυπάρχει και να δρα με τους άλλους στα πλαίσια της συλλογικότητας· γυμνάζεται έτσι ψυχή και σώμα και καλλιεργούνται ολοκληρωμένοι άνθρωποι, όπως «οι νικητές του Βατερλό»

B1

Η ουσιαστική άθληση –αυτή που δεν παγιδεύει στην επαγγελματική σκοπιμότητα- αποτελεί σημαντικό εργαλείο αγωγής. Μέσα από τα σπορ εξασφαλίζεται η σωματική αλκή, υγεία και αρμονία αλλά αναπτύσσονται και ψυχικές και πνευματικές δυνάμεις. Η επιμονή και η υπομονή, η θέληση και η αγωνιστικότητα διαμορφώνονται μέσα από τον αθλητισμό. Παράλληλα τα ομαδικά αθλήματα διδάσκουν το σεβασμό και τη συλλογικότητα, την αυτοθυσία και την πειθαρχία στους στόχους της ομάδας. Έτσι αποκτά υπόσταση η ρήση του Ουέλγκτον: ότι τον Μέγα Ναπολέοντα τον νίκησαν στο Βατερλό άνθρωποι άρτια διαπαιδαγωγημένοι να αγωνίζονται.

B2

Η παράγραφος οργανώνεται ως εξής:

α) Θεματική περίοδος: «Τα ομαδικά παιχνίδια.....έως.....σε μια γενική ενέργεια.»

β) Ανάπτυξη, σχόλια: «Να μη νιώθειςέως..... Πανεπιστήμιο, πόλη, έθνος». Η ανάπτυξη γίνεται με αιτιολόγηση

γ) Κατακλείδα: «Έτσι, από σκαλοπάτι.....έως.....αφιλόκερδες κορυφές της ενέργειας»

B3

πραγματοποιούν: τολμούν, επιχειρούν, κατορθώνουν

ευλύγιστα: λυγερά, γυμνασμένα, εύκαμπτα

ακαλλιέργητη: απαίδευτη, αμόρφωτη

αφιλόκερδες: ανιδιοτελείς

γυμνάζεις: καλλιεργείς, διαμορφώνεις

(σ.σ.:αρκεί ένα συνώνυμο· οι παραπάνω λέξεις είναι ενδεικτικές)

B4

αριστοκρατία = άριστος + κρατώ: εγκρατής, εγκράτεια, επικρατώ

σκοινοβατικούς = σχοίνος + βαίνω: διαβάτης, υπερβαίνω, υπερβατικός, ακροβάτης, αναβάτης...

ισορροπία = ίσος + ροπή: ομόρροπος, αμφίρροπος

λεμβοδρομίες = λέμβος + έδραμον: ταχυδρομείο, εκδρομή, επιδρομές, σκυταλοδραμία...

συνηθίζουν = συν + ήθος: ευήθεια, καλοήθης, κακοήθεια...

(σ.σ.:αρκεί ένα σύνθετο· οι παραπάνω λέξεις είναι ενδεικτικές)

Γ

Κυρίες και κύριοι

Ζούμε σε μια πόλη με βαθιά ιστορική μνήμη και χαιρόμαστε γι' αυτό. Ωστόσο η πόλη μας συγκεντρώνει όλο και μεγαλύτερο πλήθος κατοίκων και επεκτείνεται. Παράλληλα μειώνονται δραματικά οι ελεύθεροι χώροι· κτήρια και δρόμοι καταπίνουν τις τελευταίες ελεύθερες εκτάσεις. Αισθανόμαστε ότι αυτή η οικιστική πολιτική αδικεί την ιστορία, το περιβάλλον, τους κατοίκους. Βρισκόμαστε εδώ για να υπερασπίσουμε μία από τις τελευταίες ελεύθερες εκτάσεις και να

εξασφαλίσουμε ότι θα χρησιμοποιηθεί για να κατασκευαστεί το αθλητικό κέντρο που τόσο έχουμε ανάγκη.

Η άθληση δεν είναι πολυτέλεια ούτε απώλεια χρόνου. Εμείς οι νέοι έχουμε ανάγκη την άθληση για πολλούς λόγους· πάνω από όλα έχουμε ανάγκη τα αθλητικά κέντρα που μας επιτρέπουν να αθλούμαστε ομαδικά, να συναντιόμαστε, να επικοινωνούμε.

Σήμερα, περισσότερο από ποτέ ο αθλητισμός εκφυλίζεται, μετατρέπεται σε επάγγελμα, οδηγεί σε νοσηρές συμπεριφορές. Τα προβλήματα μπορούν να αντιμετωπιστούν, αλλά το κυριότερο να προληφθούν· ένας αποτελεσματικός τρόπος είναι η σωστή αθλητική παιδεία των νέων. Άλλωστε μέσα από την άσκηση και τον αθλητισμό οι νέοι ωφελούνται πολλαπλά.

Καταρχάς όσοι αθλούνται αποκτούν γερό και γυμνασμένο κορμί, αισθάνονται ευεξία, απολαμβάνουν τη σωματική τους ρώμη και είναι υγιείς. Η καλή φυσική κατάσταση είναι προϋπόθεση για την ισορροπημένη ανάπτυξη του νέου και εφόδιο για την ευδόκιμη κοινωνική του πορεία. Επιτυγχάνεται με αυτόν τον τρόπο το ανθρωπιστικό ιδανικό, όπως από την ελληνική αρχαιότητα συνειδητοποιήθηκε: αναπτύσσεται αρμονικά το πνεύμα, η ψυχή και το σώμα, ο συνολικός άνθρωπος.

Όστόσο η θετική παιδαγωγική επίδραση του αθλητισμού δεν περιορίζεται στη σωματική υγεία· προσφέρει και καλλιεργεί όλες τις διαστάσεις της ύπαρξης. Η συμμετοχή σε ομαδικές δραστηριότητες ερεθίζει τη σκέψη και την επινοητικότητα, εντείνει τη θέληση και την επιμονή. Ο νέος άνθρωπος μαθαίνει να αγωνίζεται, να πασχίζει ακόμη και να κουράζεται προκειμένου να επιτύχει τους στόχους του.

Ταυτόχρονα μαθαίνει να συνεργάζεται με τους άλλους. Διδάσκεται τη μεγάλη τέχνη της συμβίωσης και της συνεργασίας, μυείται στο πνεύμα της ομαδικότητας. Αυτά σημαίνουν ότι θέτει και επιδιώκει κοινούς στόχους, ότι σέβεται τους κανόνες και πειθαρχεί στις ομαδικές επιδιώξεις. Όλα αυτά όμως δεν απειλούν ούτε καταργούν την ατομικότητα και τις πρωτοβουλίες του, καθώς γίνεται συνείδηση σε όλους ότι η υγιέστερη μορφή ομαδικότητας είναι εκείνη που δεν εξουδετερώνει τη διαφορά, την ιδιαιτερότητα των μελών της ομάδας.

Επιπρόσθετα η ομαδική άθληση προσφέρει κίνητρα σε όσους συμμετέχουν να γίνονται καλύτεροι, να αναδεικνύονται και να ξεχωρίζουν. Διδάσκει όμως και τη θυσία για τον κοινό στόχο, τον αλtruισμό. Όρος για την επιτυχία είναι η ευγένεια και ο σεβασμός ενώ οι νέοι μαθαίνουν να απολαμβάνουν τη νίκη τους αλλά και να αναγνωρίζουν την υπεροχή του αντιπάλου τους, να συμπεριφέρονται με αξιοπρέπεια σε κάθε περίπτωση είτε αυτή είναι ο ενθουσιασμός της επιτυχίας είτε η πικρία της ήττας.

Τέλος τα ομαδικά παιχνίδια προσφέρουν αυτό που τα παιδιά, οι έφηβοι, οι νέοι έχουν μεγάλη ανάγκη· τη χαρά του παιχνιδιού, την απόλαυση της ζωής, την κίνηση και τη δράση. Επειδή πολλοί παράγοντες της σύγχρονης ζωής –οι ρυθμοί, η γνωσιοκεντρική εκπαίδευση, η αποξένωση, τα τεχνολογικά υποκατάστατα, η αναζήτηση της απόλαυσης σε ουσίες- απειλούν τη σωματική και ψυχική υγεία των νέων, θα πρέπει να αξιοποιηθούν όλα τα δοκιμασμένα αντίδοτα που εγγυώνται την ολοκλήρωση της προσωπικότητάς τους και, επομένως, την προστασία τους.

Πρέπει, λοιπόν, να διαφυλάξουμε το χώρο μας και να ολοκληρώσουμε τις αθλητικές εγκαταστάσεις καθώς θα προσφέρουν πολλές ευκαιρίες στα παιδιά να ξεδώσουν, να παίξουν, να ξεκουραστούν, να γυμναστούν. Αλλά και θα γίνουν αφορμή να εμπνευστούν, να συνεργαστούν, να αγωνιστούν κατακτώντας αρετές που δεν θα περιορίζονται στην αθλητική μόνο συμπεριφορά αλλά θα τους χαρακτηρίζουν σε όλες τις περιστάσεις της ζωής.

Ευχαριστώ

(σ.σ.: είναι αυτονόητο ότι οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές και ότι πολύ περισσότερες εκδοχές υπάρχουν και είναι σωστές)